

I samarbejde med Hejnsvig Sognearkiv begyndte Kirkebladet i oktober/november 2006 en historisk serie om præster op gennem tiden i Hejnsvig sogn helt fra Reformationen og frem til i dag.

Vi vil meget gerne høre gode, sjove og troværdige historier om præsterne i Hejnsvig sogn og evt. modtage billeder til brug i kirkebladet.

På forhånd tak for god hjælp også når vi fra kirkebladsredaktionen kommer forbi for at spørge ind til en god historie.

Kirkebladsredaktionen

(Se tidligere artikler på www.hejnsvigbynet.dk - under "Egnehistorie")

Pastor Christian Christensen, 1922 til 1931

En præste-MOSAIK!

I de kommende præsteartikler ønsker vi at tegne en "mosaik" af hver enkelt af præsterne i Hejnsvig sogn i 1900-tallet. Med "mosaik" mener vi et farverigt mindeportræt sammenstykket af forskellige erindringsglimt fra sognets beboere om deres daværende præst. Der er således ikke tale om en levnedsbetegnelse fra fødsel til død eller en detaljeret beskrivelse af hver enkelt præsts data og virke, men vi ønsker at fortælle om personlige egenskaber og karaktertræk ud fra oplevelser, som stadig huskes af nuværende beboere i sognet.

Født i Vejle i 1861

Kort fortalt er pastor Christian Christensen født d. 5. marts 1861 i Vejle. Familien var flyttet hertil fra Tørring. Læretid og købmandsgerning foregik i Århus, hvor han også var meget engageret socialt og kristeligt, se nærmere herom i Vestkystens artikel i forbindelse med hans fratræden som præst fra Hejnsvig Sogn.

Til Australien som købmand og missionær

På et ukendt tidspunkt er han flyttet til Australien som missionær. Vi har ikke kunnet få fastslået, om han har været udsendt fra én af de etablerede missionsbevægelser, og om han er rejst alene. Fra forskellige side har vi hørt omtalt, at han oprindeligt skulle være rejst ud som købmand, hvilket ikke kan udelukkes. Men via oplysninger fra Australien ved vi, at han har virket som dansk præst ("a Scandinavian Lutheran Pastor") i det sydvestlige Australien, i Brisbane og Maryborough i staten Queensland.

Arbejde for bedre forhold for slaver

Han var meget respekteret for sit arbejde i Australien og var med til i 1886 at startede "Kanaka Missionen", som søgte at skaffe bedre forhold for de indfødte australiere og de polynesiske gæstearbejdere, der arbejdede i sukkerrørsplantagerne. Dette sociale og

evangeliske arbejde havde også til formål at hjælpe de polynesiske arbejdere hjem til deres hjemlande igen, da mange blev holdt som slaver. De rige plantageejere modsatte sig arbejdet og nægtede enhver tale om slaveri, selv om der var klare fællestræk med amerikansk slaveri og arbejderne i de australske plantager.

Ægteskab med tysk præstedatter

Omkring 1890 er han blevet gift med Rosina Hellmuth (kalder Rosa), som var datter af den tyske lutherske præst, Carl Hellmuth (1827-95), der i 1866 havde bosat sig i det sydlige Australien. Rosas mor, Johanne Dreier, har fransk mor og tysk far, som også var luthersk præst. Christian Christensen har således giftet sig ind i en præstefamilie med dels tyske, dels franske rødder, hvilket vi også kan genkende i flere af deres 10 børns navne (se stamtavlen for pastor Christensen på side 10). De to ældste børn er født i Australien, Oscar Theodor John de Hegartier Clayre Christensen er født i 1892. Han kendes under navnet John Clayre og bosatte sig i sit voksenliv i Skotland. John Clayres ældste søn, David Clayre, er nu bosiddende i Grindsted, hvorfra vi med tak har modtaget både stamtavle og private fotos af Pastor Christensen. Dora Christensen er født i 1894, og i 1896 er Christian og Rosa Christensen rejst til Danmark igen.

Hjemkaldt eller hjemsendt til Danmark?

Grunden til en tilbagevenden til Danmark er ikke helt let at klarlægge. Dels synes der at have været uoverensstemmelser mellem de tyske og skandinaviske kirker i Queensland om stiftelsen af en fælles synode. Som en udløber af den strid menes han at være blevet kaldt tilbage til Danmark af de danske kirkelige myndigheder, men eftersom han ikke var præsteuddannet på dette tidspunkt, og heller ikke havde læst teologi, kan han ikke være hjemkaldt som præst, muligvis som missionær eller måske hjemkaldt

(fortsættes side 10)

» En mosaik af erindringer!

Pastor Christensen som mange husker ham fra Hejnsvig-tiden.

I forbindelse med pastor Christensens ansættelse i Hejnsvig henvendte de to fløje i menighedsrådet sig til biskop Olesen i Ribe med ønsket om at få pastor Christensen til Hejnsvig. Missionsfolkene, som havde flertallet i menighedsrådet, og en gruppe som kaldte sig grundtvigianerne med flere af sognets ledende skikkelser indenfor håndværk og industri, kunne ikke enes om valget, men fandt i pastor Christensen en "kompromis-præst", som man mente var et "ubeskrevet" blad!

Biskop Olesen mente dog ikke, at pastor Christensen passede til egnen, men delegationen fra Hejnsvig stod fast, og biskop Olesen udbrød da: "Hvis I absolut vil have en "fussi-fare-rundt-i-fejeskidt", så skal I også få ham!"

Tilsyneladende var det biskop Olesen bekendt, at pastor Christensen var en meget impulsiv mand, som var berygtet for at "fare rundt" og engagere sig mange forskellige steder - også i samfundets laveste sociale lag - med biskoppens ord "i fejeskidtet"!

På trods af biskop Olesens ord på forhånd om, at pastor Christensen ikke ville passe så godt til sognet, så blev han en meget afholdt præst i sit sogn. Han var god til at besøge de gamle og syge i sognet. Og en meget gavmild person, som gav både til velgørende formål, men også til enkeltpersoner og familier i nød.

Pastor Christensen fik gjort et stort arbejde for at få alkoholen ud af byen, da der dengang var megen druk i Hejnsvig og omegn. Som mange andre steder han havde været tidligere, var han også i Hejnsvig meget ihærdig på det område. Han gik på besøg på kroerne og i butikkerne og kunne finde på at undersøge flaskerne for indholdet af alkohol. Indimellem fik han en flaske sendt til analyse. En ung pige udbrød da: "Nå, skal den sendes til Anna Lyse. Er det Peter Lyses datter i Kolding?" Omtalte Peter Lyse var dengang vingrosserer i Kolding, men det var helt sikkert ikke til ham, pastor Christensen ville sende flasken! Men hans ihærdighed for at udrydde alkoholen gjorde ham også upopulær mange steder, og der opstod små smugkroer og hjemmebraenderier her og der.

Pastor Christensen havde en bil, en HGF (høj gammel ford), men ikke noget kørekort. Det havde til gengæld hans datter Vera, som så var chauffør for ham, når han skulle ud i embeds medfør. Hun havde et bestemt sted på Kolding Landevej, hvor hun henvendte sig, når der var problemer med "fars bil".

1922 var et meget vådt år og det var vanskeligt at få høsten i hus. Pastor Christensen var godt kendt med diakon Johannes Just på Trøllund Østergård, som dels havde landbrug, men også en opdragelsesanstalt for store drenge på 15-16 år. Just havde klaget sin nød til pastor Christensen, og en søndag fra prædikestolen opfordrede pastor Christensen alle til i den kommende uge at stille med vogne og mandskab på Trøllund Østergård for at hjælpe med at bjærge høsten. Og det gjorde folk, og høsten kom i hus! Pastor Christensen havde stor omsorg for sine sognebørn - både på det praktiske og på det åndelige plan.

Pastor Christensen husker jeg som en venlig gammel, tyndhåret mand, og at han yndede at holde lange prædikener, som folk for øvrigt gerne gik en lang vej for at høre.

Liturgisk var pastor Christensen en uortodoks person, idet han vanskeligt kunne stå stille foran alteret og på prædikestolen. Han var meget impulsiv under gudstjenesten. Ofte så man ham rette på blomstervaserne eller på lysestagerne. På prædikestolen bevægede han sig fra side til side under sine lange prædikener - ofte lænede han sig frem og gestikulerede for at understrege sit budskab.

Jeg husker ham som meget festglad og madglad. Han deltog i alle de fester han kunne komme til. Han holdt lange taler, snakkede meget og spiste meget. Ofte standsede serveringsfadene ved pastor Christensen, og der måtte stå en serveringspige bag ham for at sende skåle og fade videre, for at de øvrige gæster også kunne få.

Pastor Christensen var en grundig mand, som holdt lange prædikener, ofte varede en gudstjeneste to timer. Til husmødrenes ærgrelse kom folk først hjem fra kirke langt efter kl. 12, så kartoflerne måtte vente! Men det var gode prædikener.

Også konfirmandundervisningen trak ud så timerne blev lange, men undervisningen var interessant og levende. Engang var klokken langt over 12, hvor undervisningen skulle slutte til middag, og pastor Christensen udbrød: "Ja, der kan I se, hvordan tiden flyver af sted, når man beskæftiger sig med kristendommen!"

En meget smidig og adræt mand var han med stor interesse for motion og sport. Han var således med til at starte en roklub i Skanderborg. Løbe fra konfirmander kunne han også, selv om han havde passeret de 60 år, da han kom til Hejnsvig!

Præster i Hejnsvig sogn

af den danske stat. Dels kan årsagen have været de rige plantageejeres stigende (økonomiske) utilfredshed med det engagement, han lagde i Kanaka Misssionens arbejde for at frigive arbejderne (reelt slaverne!) i sukkerrørsplantagerne. Det er ikke utænkeligt, at disse plantageejere har lagt pres dels på kirken og dels på de australske og danske myndigheder for at få ham sendt tilbage til Danmark.

En stor familie stiftes i Danmark

Hjemvendt til Danmark med to børn optog han sit ihærdige sociale og kirkelige engagement (se artikel i Vestkysten). I perioden fra 1896 til 1910 fødes endnu 8 børn i familien Christensen. Alle 10 børn (7 piger og 3 drenge) bliver gift, og Christensen-slægten er derfor temmelig stor. Men en del af familien har også "udlængsel" - efterkommere har været og er stadig bosat i bl.a. Skotland, England, Canada. Yngste barn, Egmont Christensen, var bosiddende i England, men her kunne man ikke udtale "Egmont", som i stedet blev til "Monty". Det har ført til den forkerte påstand i Hejnsvig, at én af pastor Christensens børn skulle være den kendte danske skuespiller Ole Monty. Forvekslingen stammer dels fra England, men skyldes også delvis, at de var stort set jævnaldrende. Ole Monty er født i 1908, men begge er døde i 1977!

Til Hejnsvig uden præsteuddannelse

Vi har ikke kunnet finde ud af, hvorfra han kom inden Hejnsvig-tiden, men til Hejnsvig kom han uden dansk præsteeksamen, så vi formoder, at Hejnsvig er hans første og eneste "rigtige" præsteembede i Danmark.

Fra Hejnsvig til Gentofte

Afskeden i Hejnsvig faldt sammen med hans 70 års fødselsdag d. 5. marts 1931, hvorefter familien flyttede til Gentofte. Vi går ud fra, at alle børnene på det tidspunkt er flyttet hjemmefra. Sognets beboere husker ikke helt, hvor mange hjemmeboende børn, der var i præstegården på daværende tidspunkt. I 1934 bliver pastor Christensen enke og lever selv indtil 1937. Han begravnes på den meget store Vestre Kirkegård i Københavns Sydhavn, hvor også mange andre kendte danskere ligger begravet, bl.a. Thorvald Stauning. Fra David Clayre har vi modtaget et foto af pastor Christensen på "lit-de-parade" med en opslået bibel og et kors på sengebordet. Fotoet viser tydelig en markant mand, som havde den kristne tro for øje i alt, hvad han foretog sig.

Om Hejnsvig-tiden - se en "mosaik" af erindringer på side 9.

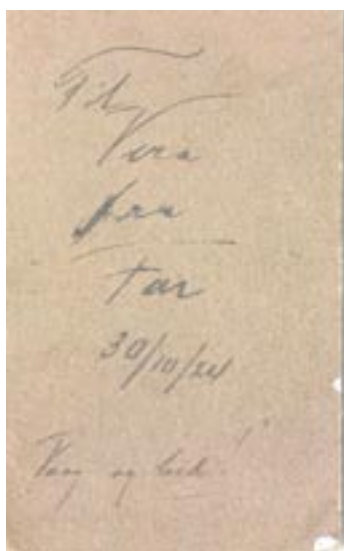
Stamtavle for Pastor Christensen (1861-1937)

- Gift i 1890 (?) med Rosina (**Rosa**) Helmuth (1867-1934)
 - o (far: Carl Helmuth, tysk præst (1827-1895)
 - o (mor: Johanne Dreier)
 - o (morfar: tysk luthersk præst i Hannover)
 - o (mormor: fransk)
- 1. barn: Oscar Theodor **John** de Hegartier **Clayre** Christensen, (1892-1955), gift med Doris Kilby
- 2. barn: Dora (født i 1894), gift med Herman Thorløe
- 3. barn: Astrid (født i 1896), gift Christiansen
- 4. barn: Esther (født i 1897), gift Bryce
- 5. barn: Carl Helmuth (født i 1901), gift med Marie
- 6. barn: Irene (født i 1903), gift Lassen
- 7. barn: Vera (født i 1905), gift Palitzsch
- 8. barn: Rosa (født i 1907), gift Meisner-Jensen
- 9. barn: Annie (født i 1908), gift Bildov
- 10. barn: Egmont (født i 1910), gift med Edith

Vi er taknemmelige for oplysningerne i stamtavlen, som vi har modtaget fra pastor Christensens barnebarn, fhv. lektor David Clayre, Grindsted. Han er søn af pastor Christensens ældste barn, John Clayre.

Portrætfoto af pastor Christensen i ornat med teksten: "Far"! Fotoet er givet til datteren Vera.

Bagsiden af portrætfotoet med tekst af pastor Christensen dateret 30.10.1924. Datteren Vera er sandsynligvis rejst i en plads eller på skole og skulle have følgende ord med på sin vej af sin far: "Vaag og Bed!"

Faldet for aldersgrænsen

Sognepræst Chr. Christensen, Hejnsvig, er efter Ansøgning blevet afskediget i Naade og med Pension paa Grund af Alder.

Sognepræst Chr. Christensen, der har været Præst i Hejnsvig siden 1922, har haft en meget ejendommelig Livsbane og var den første danske Præst uden Eksamen. Han er født den 5. Januar 1861 på Vejleegnen. Der var smaa Kaar i Hjemmet, men Chr. Christensen tog fat paa hvad som helst for at tjene Penge til at studere for. Han kom paa eget Initiativ ind paa Realskolen, og kom kort efter Konfirmationen i Lære hos den bekendte Købmand Carl Berthelsen i Aarhus. Han havde store sociale Interesser og stiftede bl.a. Aarhus K.F.U.M. og Aarhus Gymnastikforening, ligesom han tog et Arbejde op for Søndagsskolearbejdet blandt Byens fattigste Børn og virkede som en Slags Missionær blandt Sømændene.

Saa tog han til Australien som Missionær og virkede her i en Aarrække. Uden Hensyn til sig selv udførte han et stort Arbejde for at bedre Forholdene paa forskellige Omraader, men opnaaede derved at blive økonomisk forfulgt af forskellige rige Plantageejere.

Hjemkommen til Danmark kastede han sig paany ind i det sociale Velgørenhedsarbejde. Han arbejdede bl.a. for Formaal som "Arbejde adler" og "Vildfarne Børns Redning" og mange andre gode Formaal, ligesom han udførte et stort Arbejde for Afholdssagen.

I 1922 blev han udnævnt til Præst for Hejnsvig Sogn som den første danske Præst uden Eksamen. Her har han virket siden. Ogsaa her på Egnen har han beskæftiget sig med mange Samfundsopgaver, men først og fremmest har han vist hen til Kristus som den, der vil frigøre Menneskene og give Evighedshaabet i Eje med Fred og Naade.

▲ Udklip fra Vestkysten
Dateret torsdag d. 5. marts 1931
Udlånt af Hejnsvig Sognearkiv

Pastor Christensen på "lit-de-parade" med sin bibel og korset på sengebordet.